

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. N23 Vullum Sø

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.

2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. N23, Vullum Sø

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Udsigt over Vullum Sø, NST Thy
Af Henrik Schjødt Kristensen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7179-075-7

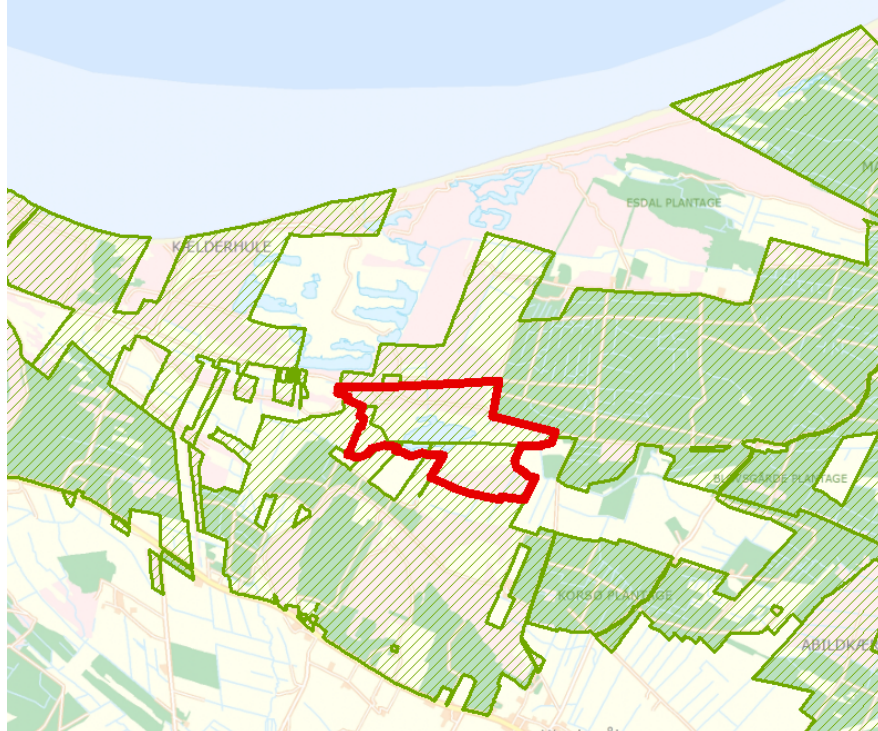
Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område nr. N23 *Vullum Sø* og vedrører Naturstyrelsens arealer på ca. 129 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

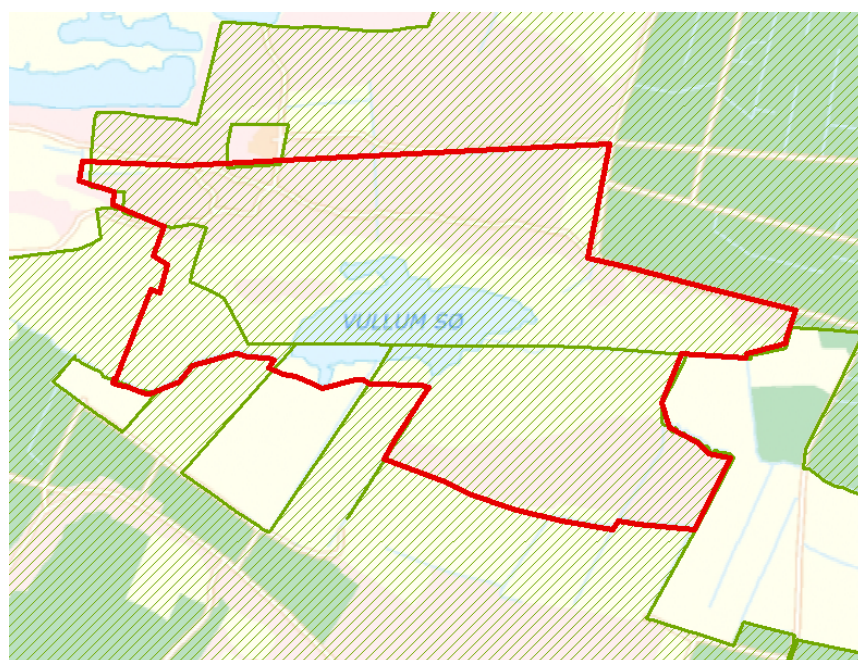
<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 132 hektar, hvoraf 129 ha er statsejet. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H23. Natura 2000-området består af et habitatområde nr. H23. Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: kransnålalgesø, klithede, klitlavning, grå/grøn klit samt hedepletvinge. Området består hovedsageligt af en kalkrig kransnålalge-sø kaldet Vullum Sø, samt det sammenhængende klitområde beliggende ved Hjørdemål Plantage. Klitområdet omfatter habitatnaturtyperne klithede, klitlavning og grå/grøn klit.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

Natura 2000-området har et areal på 132 ha, hvoraf ca. 129 ha er statsejet. Naturstyrelsen ejer ca. 97 % af området og har i en længere årrække arbejdet på gennem magelæg og opkøb at erhverve alle arealer omkring Vullum Sø med henblik på naturgenopretning, bl.a. gennem vandstandshævning. Naturplejen for disse arealer som er beskrevet i denne plan er således midlertidige foranstaltninger, og planen må revideres hvis/når yderligere arealer erhverves og et naturgenopretnings projekt bliver realiseret.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
2130	Grå/grøn klit	26,1
6210	Kalkoverdrev	3,9
2170	Grårisklit	0,3
2140	Klithede	21,7
2190	Klitlavning	53,7
7140	Hængesæk	6,6
Hovedtotal		112,2

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende art, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Hedepletvinge (H23)

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede 38 plejetiltag, hvilket omfattede rydning af større bevoksninger med Sitkagran og udvidelse af hegning omkring Vullum Sø.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede rydning af bevoksning, herunder træer og buske på skrænten ned mod søen. Derudover er der blevet etableret en cykelsti igennem området, der kan forårsage en ekstra forstyrrelse.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	38	Gennemførte indsatser (areal)	75 ha	100 %
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	0	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	0 ha	0 %

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

I området er ovennævnte plejetiltag gennemført, til sikring af den sammenhængende lysåbne natur og plejemålene vurderes at være nået. Alle habitatnaturtyperne i udpegningsgrundlaget vurderes overordnet at have haft gavn af plejen der har medvirket positivt i forhold til målet om at sikre en gunstig bevaringsstatus.

- Hegningen omkring Vullum Sø er blevet udvidet i sidste planperiode, således at hegningen nu inkluderer søbredden og området er mere ekstensivt græsset. Det har medført større lysåbne arealer, der før var tilgroet i gråsrør og tagrør.
- Der er blevet fjernet større arealer med selvsået sitkagran, som nu er inkluderet i indhegningen, dette har ligeledes medført mere lysåben natur.

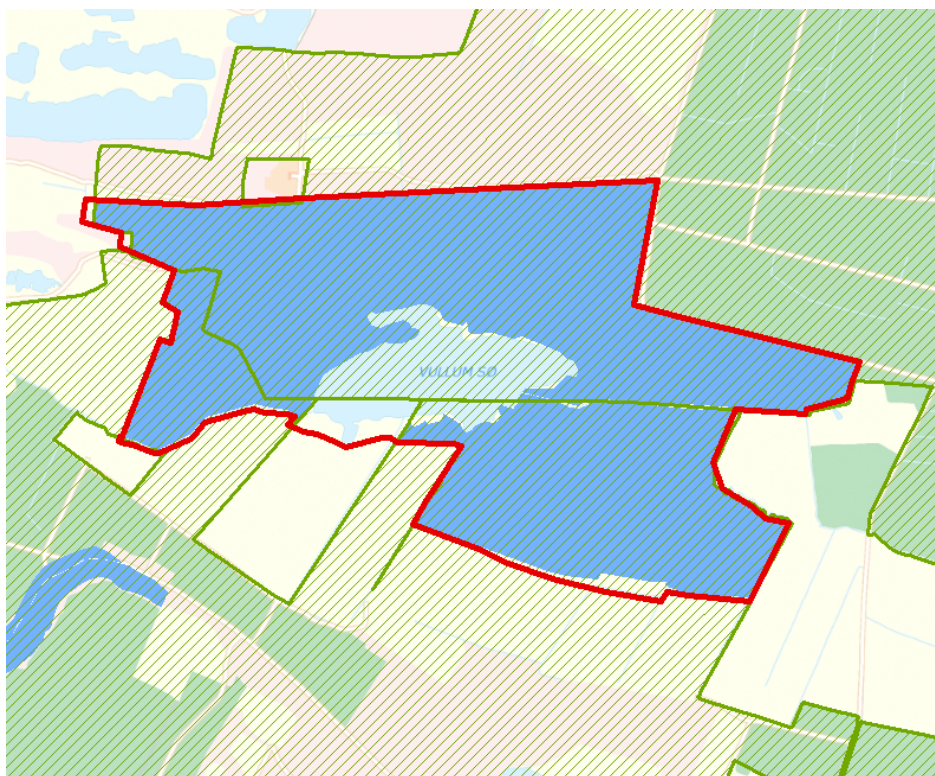
- Forholdene for at djævlsbid og dermed hedepletvinge er blevet klart forbedret i løbet af sidste planperiode. Nu håber vi på at se arten hedepletvinge i fremgang, ved at udføre slåning af rabatterne.

Konkrete erfaringer

- Det indhegnede område, virker som forventet og holder forsat søbrederne fri for tagrør og gråris. Der behøves ikke yderligere pleje indenfor indhegningen, der skal blot løbende holdes øje med græsningstrykket.
- Uden for indhegningen er der en 8 m bred bræmme langs med vejen, der har potentiale for djævlsbid og dermed for hedepletvinge, der skal derfor slås i dette område i næste planperiode.
- Det høje antal af orkidéer er stadigvæk indenfor det græssede område, hvilket tyder på at de hydrologiske forhold omkring søen, der udgør rigkær og hængesæk har en gunstig status.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal
- Lysåbne habitatnaturtyper med planlagt indsats
- Lysåbne habitatnaturtyper uden planlagt indsats

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og indeholder følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på arten *hedepletvinge*, som har haft en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for N2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis græsning og rydning af opvækst, jf. nedenstående skema.

Endvidere er rigkæret underlagt en cyklisk drift med slåning af rabatten ind til det afgræssede område, for at begunstige forholdene for djævelsbid, der er værtsplante for hedepletvinge.

Der foretages endvidere *enkeltstående* indgreb i form af rydning af bevoksning rundt om Vullum Sø.

Tabel e: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	28,0
	2140	Klithede	Naturtypebevarende pleje	22,1
	2190	Klitlavning	Naturtypebevarende pleje	52,7
	7140	Hængesæk	Naturtypebevarende pleje	6,6

Tabel f: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Rydning af opvækst	Eksisterende	28,0
			Græsning	Eksisterende	23,9
	2140	Klithede	Rydning af opvækst	Eksisterende	22,1
			Græsning	Eksisterende	12,0
	2190	Klitlavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	27,6
			Græsning	Eksisterende	48,2
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	6,6
			Græsning	Eksisterende	6,6

Tabel g: Planlagte enkeltstående plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Hegning	Eksisterende	23,9
	2140	Klithede	Hegning	Eksisterende	12,0
	2190	Klitlavning	Hegning	Eksisterende	0,7
	7140	Hængesæk	Hegning	Eksisterende	6,6

I tabel f og g er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000.

Tabel h: Mål for arter

Målsatte arter (antal)			
Art	Navn	Målsætning	Total
1065	Hedepletvinge	Sikring af artens levested	6
		Naturtypebevarende pleje	1

Tabel i: Specifikke artsplejetiltag

Indsatser for arter (antal)			
Art	Navn	Indsatstype	Total
1065	Hedepletvinge	Græsning	4
		Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	3

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr. N23 Vullum Sø

Natura 2000-området har et areal på 132 hektar, hvoraf 129 ha er statsejet. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H23. Natura 2000-området består af et habitatområde nr. H23. Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: kransnålalgesø, klithede, klitlavning, grå/grøn klit samt hedepletvinge. Området består hovedsageligt af en kalkrig kransnålalge-sø kaldet Vullum Sø, samt det sammenhængende klitområde beliggende ved Hjardemål Plantage. Klitområdet omfatter habitatnaturtyperne klithede, klitlavning og grå/grøn klit.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på arten *hedepletvinge*, som har haft en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Tabel 1: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
2130	Grå/grøn klit	26,1
6210	Kalkoverdrev	3,9
2170	Grårisklit	0,3
2140	Klithede	21,7
2190	Klitlavning	53,7
7140	Hængesæk	6,6
Hovedtotal		112,2

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i de følgende tabeller.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	28,0
	2140	Klithede	Naturtypebevarende pleje	22,1
	2190	Klitlavning	Naturtypebevarende pleje	52,7
	7140	Hængesæk	Naturtypebevarende pleje	6,6

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Rydning af opvækst	Eksisterende	28,0
			Græsning	Eksisterende	23,9
	2140	Klithede	Rydning af opvækst	Eksisterende	22,1
			Græsning	Eksisterende	12,0
	2190	Klitlavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	27,6
			Græsning	Eksisterende	48,2
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	6,6
			Græsning	Eksisterende	6,6

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Hegning	Eksisterende	23,9
	2140	Klithede	Hegning	Eksisterende	12,0
	2190	Klitlavning	Hegning	Eksisterende	0,7
	7140	Hængesæk	Hegning	Eksisterende	6,6

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for Hedepletvinge, som fremgår af tabel V.

Tabel V: Mål for arter

Målsatte arter (antal)			
Art	Navn	Målsætning	Total
1065	Hedepletvinge	Sikring af artens levested	6
		Naturtypebevarende pleje	1

Tabel VI: Planlagte artsplejetiltag for arter *udover* plejetiltagene for de lysåbne naturtyper

Indsatser for arter (antal)			
Art	Navn	Indsatstype	Total
1065	Hedepletvinge	Græsning	4
		Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	3

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddingård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk